

مدیر حقوق

شاپا چاپی: ۱۸۴۱-۲۷۸۳
شاپای الکترونیکی: ۱۹۲۲-۲۷۸۳

دوره ۷ - شماره ۲۱ - پاییز ۱۴۰۳

شرط التزام عام در پرتو رویه دیوان داوری ایکسید
امیرحسین یزدانی، ناصر علیدوستی شهرکی
 تحلیل حقوقی آراء صادره از دیوان بین‌المللی دادگستری در خصوص دعاوی مرتبط با ایران
سیما عباسی، شهرزاد دربندی
 مخاصمات اسرائیل و حماس در آئینه حقوق بین‌الملل کیفری (۲۰۲۳ میلادی)
محمد بابایی، نوید زمانه قدیم، داوود علیزاده
 نقش سبک زندگی و رعایت پروتکل های بهداشتی در پیشگیری از جرایم مرتبط با کووید-۱۹ از نظر کارشناسان در حقوق کیفری ایران
ایرج مروتی
 مدیریت ذخایر هیدروکربوری فرامرزی: همکاری به عنوان یک تعهد عرفی (با تأکید بر رأی دیوان بین‌المللی دریاها در سال ۲۰۱۷ میلادی در دعوی غنا و ساحل عاج)
علی رضایی، سیدرسول طباطبایی مقدم
 حمایت کیفری از اطفال و نوجوانان در معرض خطر در حقوق ایران و لبنان
امین‌رضا بهار فلامرزی
 نحوه اداره اموال محجورین در حقوق ایران و ترکیه
سارا فرزادی مهر، محمدرضا حقیقی، اسماعیل عموری
 تحلیل و بررسی ماهیت جعله در نظام حقوقی ایران
امیرمحمد توکلی، محمدرضا عضدی، قاسم توکلی
 ماهیت و ابعاد حقوقی دستور موقت صادره از هیات حل اختلاف قراردادی وزارت نفت
شیدا غم افروز، محمدرضا افشاری، مهدی پیری
 حقوق سهامداران نهادی و سهامداران خرد در بازار سرمایه ایران
پریسا رضوان، علی زارع
 محدودیت‌های فعالیت نظامی کشورهای ثالث در منطقه انحصاری اقتصادی دولت ساحلی
محسن بهجتی
 فرزندخواندگی در نظام حقوقی ایران و انگلستان
زهره السادات مکی، اسماعیل کشکولیان
 مبانی حقوقی تاسیس مدارس غیردولتی در ایران با تأکید بر نقش آموزش و پرورش بر پیشگیری از وقوع جرم
مینا دانش آموز، حکیمه ابوالحسنی
 مسیرهای دموکراتیک و استبدادی در آینده حقوق بین‌الملل
سعید بهبودی نژاد
 شهرهای هوشمند و حقوق تجارت بین‌الملل
آرام عباسپور جلالی
 آثار حقوقی هنجارهای آمره: آن‌کس که جعبه پاندورا را گشود آیا به پیامدش فکر نمود؟
سهیل گلچین
 رابطه میان تعهدات شفافیت و سرمایه‌گذاری خارجی در انرژی‌های تجدیدپذیر: تحقق نقش بالقوه موافقتنامه‌های بین‌المللی سرمایه‌گذاری
یوسف اخلاقی
 سیاست کیفری ایران در قبال جرائم خاص نظامی نیروهای مسلح
یاسر شاکری

The Legal Basis of Establishing Non-governmental Schools in Iran, Emphasizing the Role of Education in Preventing Crime

مبانی حقوقی تأسیس مدارس غیردولتی در ایران با تأکید بر نقش آموزش و پرورش بر پیشگیری از وقوع جرم

Mina Daneshamooz

Master's student in private law, Tabnak University, Lamard, Iran (Corresponding Author)

مینا دانش آموز
دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، دانشگاه تابناک، لامرد، ایران (نویسنده مسئول)

danshamwzmyna@gmail.com

Hakimeh Abolhasani

Bachelor of Physics, primary education teacher, Shiraz, Iran

حکیمه ابوالحسنی
کارشناس فیزیک، مدرس مقطع ابتدایی آموزش و پرورش، شیراز، ایران
hakimeabolhasani@gmail.com

Abstract

The foundation of any society is directly related to the education and training of the members of that society and the formation of the personality of the new generation depends on various internal and external factors. The factors involved in education are numerous and at the same time have a certain degree of influence. Among these different factors, family and school impact education most. Free education and having it is one of the human rights and stipulated in the Constitution. Non-government schools were established with the permission of the Islamic Council. These schools do not conflict with the principle of free education and do not conflict with the principle of the right to freedom and choice of education and acquiring knowledge in Islam and participation in community affairs. The school and educational system can play an effective role in preventing the occurrence of crime and in recent years, the educational system transformation document, social damage prevention office, addiction prevention and treatment plan for drug addicts, virtual space transformation document, and family participation in affairs the school is one of the measures that have been taken.

Keywords: Non-governmental Schools, Crime Prevention, Social Justice.

چکیده

پایه و اساس هر جامعه‌ای با تعلیم و تربیت افراد آن جامعه ارتباط مستقیم و شکل‌گیری شخصیت نسل جدید به عوامل مختلف درونی و بیرونی بستگی دارد. عوامل دخیل در تربیت متعدد و درعین حال دارای درجه خاصی از تأثیر هستند. در میان این عوامل مختلف بیشترین تأثیر در تربیت به خانواده و مدرسه برمی‌گردد. تحصیل و آموزش رایگان و برخورداری از آن از حق‌های بشری و مصرح در قانون اساسی است. مدارس غیردولتی با مجوز مجلس شورای اسلامی تأسیس شدند. این مدارس مغایرتی با اصل تحصیل رایگان نداشته و با اصل حق آزادی و انتخاب آموزش و کسب علم اندوژی در اسلام، مشارکت در امور جامعه در مغایرت نمی‌باشند. مدرسه و نظام آموزشی می‌تواند نقش مؤثری در پیشگیری از وقوع جرم داشته باشد و در سال‌های اخیر، سند تحول نظام آموزشی، دفتر پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، طرح پیشگیری و درمان اعتیاد معتادان، سند تحول فضای مجازی و مشارکت دادن خانواده در امور مدرسه از جمله اقداماتی است که صورت گرفته است.

واژگان کلیدی: مدارس غیردولتی، پیشگیری از وقوع جرم، عدالت اجتماعی.

Received: 2024/04/13 - Review: 2024/06/25 - Accepted: 2024/08/05

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۴/۱۳ - بازنگری مقاله: ۱۴۰۳/۰۶/۲۵ - پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۸/۰۵

ارجاع:

دانش آموز، مینا؛ ابوالحسنی، حکیمه؛ (۱۴۰۳)، مبانی حقوقی تأسیس مدارس غیردولتی در ایران با تأکید بر نقش آموزش و پرورش بر پیشگیری از وقوع جرم، تمدن حقوقی، شماره ۲۱.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author (s) , with publication rights granted to Legal Civilization. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>) , which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

CC BY-NC-SA

مقدمه

بعد از نهاد خانواده، آموزش و پرورش نهاد اجتماعی و مهم دیگری است که سهم به سزایی در رشد و شکوفایی و آگاهی بخشی جامعه ایفاء می‌نماید. حق بر آموزش از جمله حقوق شهروندی است که جزء حقوق بنیادین بشر و جهانشمول است. حق بر آموزش و آزادی آموزش مورد توجه جامعه بین‌الملل، اسناد بین‌المللی و قوانین داخلی کشورمان اعم از قانون اساسی، عادی و اسناد بالادستی قرار گرفته است. برای آموزش دو تعریف عام و خاص وجود دارد. آموزش در مفهوم عام به معنای مجموعه فعالیت‌هایی است که از سوی خانواده یا گروه خاص جهت بالا بردن مهارت، قواعد اخلاقی و... اعمال می‌گردد. آموزش در مفهوم خاص که مرتبط با عنوان پژوهش حاضر نیز است به معنای تعلیماتی که از سوی یک نهاد آموزشی خصوصی یا دولتی ارائه می‌شود. این معنی از آموزش به آموزش‌های رسمی نهادی اشاره دارد که عمدتاً در مدارس و از سوی معلمان با افراد دارای صلاحیت در موضوعات مشخص شده یا کنترل شده از سوی دولت صورت می‌گیرد.

قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب ۱۳۶۷ است و مقنن در این قانون بیان می‌دارد: مدارس غیرانتفاعی مدارسی است که از طریق مشارکت مردم، مطابق اهداف، ضوابط، برنامه‌ها و دستورالعمل‌های عمومی وزارت آموزش و پرورش تحت نظارت آن وزارتخانه تأسیس و اداره می‌شود و درتبره‌های از

آیین نامه تأسیس مدارس غیرانتفاعی، غیرانتفاعی را این گونه توصیف می‌کند: منظور از غیرانتفاعی بودن آن است که درآمد حاصله صرفاً صرف هزینه‌های جاری و توسعه آتی مدارس گردد. از چالش‌های اصلی پژوهش حاضر بررسی این موضوع است که مدارس غیردولتی چگونه با اصول و مبانی حقوقی ایران، عدالت، حق برابری و اصل خدمات عمومی برای همگان استوار شده‌اند؟. از سوی دیگر موضوع مهم دیگری که علاوه بر حق بر آموزش رایگان و مبانی تأسیس مدارس غیردولتی که مبنای آن بر دریافت شهریه و غیررایگان بودن استوار شده است، این مهم است که آموزش و پرورش چه نقشی را در پیشگیری از جرائم و بالا بردن سطح آگاهی و مهارت‌های دانش‌آموزان در جامعه ایفاء می‌کند؟ آموزش و آگاهی از وظایف مهم نهاد آموزش و پرورش است زیرا سواد خواندن به تنهایی به رشد و ترقی فرد و جامعه و بالا رفتن آگاهی عمومی نمی‌انجامد. آموزش یکی از مهم‌ترین لازمه‌های موفقیت در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی است و نقش قابل توجهی در زمینه پیشگیری از وقوع جرم در جامعه دارد. دانش‌آموزان باید نسبت به آسیب‌ها و مجازات جرم‌ها و همچنین اثرات مخربی که بر آن‌ها دارد آشنا شوند که می‌تواند بر پیشگیری از وقوع جرم و کاهش آمار جرم در جامعه و جمعیت کیفی تأثیر داشته باشد.

۱- مبانی حقوقی تأسیس مدارس غیردولتی

مبانی جمع مکسر از مبنا است که از بنی اقتباس شده است. بنی به معنای پایه، بنا کردن و ساختن است. در فرهنگ لغت فارسی، مبانی به معنای پایه، اساس و بنیان آمده است. مبانی حقوقی به معنای پایه و اساس یک نظام حقوقی یا تأسیس یک چهارچوب و الزام آور است. مبانی حقوقی تنها به معنای قانون نیست. یک نظام حقوقی از عناصر و ساختارهای متعددی تشکیل شده است که یکی از آن‌ها قانون است و عناصر دیگر می‌تواند شامل آیین نامه، بخشنامه، ساختار اداری مانند وزارتخانه‌ها، زیرمجموعه‌ها و... باشد. از آن جا که قانون‌گذاری در هر جامعه‌ای از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است و به عبارتی ستون اصلی ساختمان و ساختار دولت‌ها را قانون تشکیل می‌دهد و با عنایت به اصل تفکیک قوا، قوه مقننه یکی از مهم‌ترین قوای هر حکومت محسوب و گزافه نیست اگر این قوه را شاه‌رگ هر نظامی حقوقی تلقی کرد (سینایی و زمانی، ۱۳۹۰، ۱۰۱).

اولین قانون تصویبی در خصوص تأسیس مدارس غیردولتی قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب

۱۳۶۷ است. این قانون بعد از کشمکش‌های فراوان و به وجود آمدن مشکلات فراوان در دهه ۱۳۶۰ شمسی از جمله جنگ تحمیلی، کمبود بودجه و عدم کفایت امکانات دولتی برای اداره مدارس دولتی تأسیس گردید. عنوان این قانون در سال ۱۳۸۷ به قانون تأسیس و اداره مدارس، مراکز آموزشی و مراکز پرورشی غیردولتی تغییر یافت. قانون موصوف در سال ۱۳۹۵ نیز با اصلاحاتی مواجه گردید و در سال ۱۳۹۸ آیین نامه اجرایی نیز از سوی هیئت وزیران ابلاغ شد. در قانون تأسیس مدارس غیردولتی مجوز تأسیس مدرسه برای اقلیت‌های دینی نیز در نظر گرفته شده است. بر اساس اصل سیزدهم قانون اساسی ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی تنها اقلیت‌های دینی شناخته می‌شوند که در حدود قانون در انجام مراسم دینی خود آزادند و در احوال شخصی و تعلیمات دینی بر طبق آئین خود عمل می‌کنند.

منابع مالی در این گونه مدارس از چند طریق تأمین می‌شود ولی همان‌طور که می‌دانیم منبع اصلی تأمین، شهریه دریافتی از اولیای دانش‌آموزان است و بعد از آن از اشخاص خیر، مؤسسات خیریه و نیکوکاری، وزارت آموزش و پرورش، و نهادهای غیردولتی با هماهنگی وزارت آموزش پرورش است. یکی از اصلاحات قانون مصوب ۱۳۶۷ تغییر مدرک تحصیلی مؤسسان است. در اصلاحات سال ۱۳۹۵ مدرک تحصیلی متقاضیان تأسیس از دیپلم به کارشناسی یا معادل آن اصلاح شد.

۲- پیشگیری

بخش قابل توجهی از جامعه‌شناسان بر این عقیده‌اند که جرایم، با گسترش و بدل شدن به پدیده اجتماعی مانع توسعه جامعه بشری هستند و کیفیت زیست را با دشواری روبرو می‌سازند. باید اظهار داشت که توسعه متوازن هنگامی حاصل می‌شود که رشد همراه با بهبود در کیفیت زندگی شامل کاهش در مسائل اجتماعی باشد (فرج‌اللهی، ۱۳۸۹، ۳۲). افزایش روند جرایم نه تنها مانعی برای دستیابی به توسعه همه جانبه است، بلکه مانعی در راه ایجاد جامعه‌ای متعادل در آینده خواهد بود. پیشگیری را می‌توان یکی از راهبردهای اساسی در حوزه کنترل اجتماعی برشمرد که دربردارنده مجموعه راهکارهای مستقیم و غیرمستقیم با هدف ایجاد امکانات و موقعیت‌های بازدارنده از وقوع جرم و کجروی طراحی و تدوین می‌شود. اهمیت و کارآمدی پیشگیری، همواره توجه صاحب‌نظران نظام‌های جزایی و حوزه سیاست جنایی را به خود جلب کرده است (فرودی‌نیا، ۱۳۹۰، ۱۳). تجربه‌های درازمدت نظام‌های کیفری و همچنین یافته‌های تجربی چند دهه اخیر نشان می‌دهد که در صورت اجرای صحیح، پیشگیری راه‌حلی به

مراتب کارآمدتر و مؤثرتر از راهبردهای پسینی مقابله است.

پیشگیری در لغت به معنای به کاربردن راهکارهایی برای جلوگیری از بیماری‌های جسمی و روانی یا ایجاد مانع برای رخ ندادن واقعه و اتفاقی معنا شده است. مرکز بین‌المللی پیشگیری از جرایم، پیشگیری را چنین تعریف می‌کند: «هر عملی که باعث کاهش بزهکاری، خشونت، ناامنی از طریق مشخص کردن و حل کردن عوامل ایجادکننده این مشکلات به روش علمی شود، پیشگیری از جرایم است». در این تعریف، مشخص کردن (شناسایی و کشف کردن) و همچنین حل کردن یعنی مسئله‌یابی، آن هم با تأکید به روش علمی بسیار حائز اهمیت است (ابراهیمی، ۱۳۹۰، ۴۸).

۳- انواع پیشگیری

پیشگیری از جرم انواع مختلفی دارد و بسته به نوع و راهکار گونه‌های مختلفی برای آن تبیین شده است. تمامی این عناوین و دسته‌بندی‌ها یک هدف غایی را دنبال می‌کنند: ایجاد مانع جهت ارتکاب جرم و اصلاح و بازپروری مجرم یا بزهکاران بالقوه.

۳-۱- پیشگیری کنش مدار

پیشگیری غیرکیفری یا کنش مدار شیوه و روشی است که پیش از به فعلیت رسیدن جرم به کار می‌آید. به بیان دیگر سعی می‌کند تا فرد از موقعیت‌های جرم‌زا دور شود. حال این موقعیت‌ها می‌تواند محیط پیرامون مانند خانواده، اجتماع، مدرسه و... باشد با ویژگی‌های فردی (جوآنمرد، ۱۳۹۳، ۲۲). ویژگی‌های پیشگیری کنش مدار عبارتند از: اثرگذاری علیه عوامل یا فرایندهایی که در بروز بزهکاری نقش تعیین‌کننده‌ای دارند؛ جمعی بودن؛ به این معنا که تمام جمعیت یا گروه معینی را هدف قرار دهد؛ عدم قهرآمیز بودن و سزادهی اقدامات (قپانچی و دانش‌ناری، ۱۳۹۱، ۱۲۱).

پیشگیری وضعی مجموعه اقدامات و تدابیر غیرکیفری است که از طریق از بین بردن یا کاهش فرصت‌های مناسب برای وقوع جرم و نامناسب جلوه دادن شرایط و موقعیت پیش‌جنایی، از ارتکاب جرم جلوگیری می‌کند. راهبردهای این شیوه، بخشی بر تغییرات محیطی، بخشی بر کنترل بزهکاران و بخشی نیز بر حفاظت از بزه دیدگان تمرکز یافته است. این روش، شیوه‌ای از پیشگیری است که با تغییر وضعیت فرد در معرض بزهکاری و بزه دیدگی و یا تغییر شرایط محیطی مانند زمان و مکان درصدد است از ارتکاب جرم توسط فرد مصمم به انجام جرم جلوگیری کند. در این روش، گاهی فرد در معرض بزه دیدگی مدنظر قرار

گرفته و با حمایت از او یا آنچه در معرض وقوع جرم است، از تحقق عمل مجرمانه جلوگیری شود.

۲-۳- پیشگیری واکنشی

پیشگیری واکنشی شیوه‌ای است که بعد از ارتکاب جرم با هدف مجازات مجرم و التیام و آرامش خاطر بزه دیده و نوعی ارباب و ترس برای بزه‌کاران بالقوه اعمال می‌شود. با توجه به هدف به دو دسته عام و خاص تقسیم می‌شود. در پیشگیری عام، هدف از اعمال آن جامعه یا گروه وسیعی است که با ایجاد هراس در آن‌ها سعی در بازدارندگی از ارتکاب جرم دارد. در پیشگیری خاص، برعکس پیشگیری عام هدف یک فرد خاص است که با مجازات و تنبیه مانع ارتکاب مجدد جرم در وی شکل بگیرد (قپانچی و دانش‌ناری، ۱۳۹۱، ۱۲۱). پیشگیری کیفرمدار درصدد کاهش نرخ بزه‌کاری است. پیشگیری کیفری به تنهایی نمی‌تواند آمار جرم، جنایت و بزه‌کاری را در سطح جامعه کاهش دهد، بلکه در کنار سایر روش‌ها، ابزارها و راهکارها می‌تواند به‌عنوان آخرین راهکار به شمار آید زیرا مجازات کردن به تنهایی هرگز کارکرد مطلوبی در جامعه ندارد. (قپانچی و دانش‌ناری، ۱۳۹۱، ۱۲۲).

۴- مبانی پیشگیری از جرم

ارسطو عقیده دارد که وضع جسمی و روانی افراد در انتخاب بزه مؤثر است و نهادهای آموزشی و اجتماعی هم نقش مؤثری را در پیشگیری از وقوع جرم به عهده دارند. نهادهای اجتماعی باید به نحوی معقول نیازهای مردم را برطرف سازند، در غیر این صورت با انواع انحرافات اجتماعی در جامعه مواجه خواهیم شد. مثلاً اگر معلمان در کلاس‌های درس از مدیریت‌های علمی و عاطفی برخوردار باشند دانش‌آموزان به سمت انواع انحرافات اجتماعی گرایش پیدا نخواهند کرد. اگر کتب درسی قوه خلاقیت دانش‌آموزان و روحیه پژوهشگری، جست‌وجوگری و کسب مهارت‌های زندگی را در دانش‌آموزان به وجود آورد می‌توان امیدوار بود که دانش‌آموزان رغبتی به سمت انحرافات اجتماعی نخواهند داشت. از طرف دیگر خانواده‌ها باید مکلف شوند تا اقدامات تربیتی منظمی در جهت تربیت صحیح اطفال انجام بدهند که طبیعتاً در این جهت حتماً باید آموزش‌های لازم را ببینند. دولت نیز باید در این راه با فراهم کردن امکانات لازم در این راه خانواده و نظام آموزش و پرورش را یاری نمایند و همچنین اقدام به تأمین امکانات رفاهی اقشار آسیب‌پذیر جامعه بنمایند زیرا ریشه بسیاری از جرم‌ها مسائل اقتصادی است. در واقع هدف اصلی مقابله با بحران بزه‌کاری و به نوعی سالم‌سازی شخصیت افراد است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۷، ۲۳۵).

پیش از شروع به تبیین مبانی پیشگیری از جرم به طور مختصر و اجمالی چند سطری به سیاست جنایی می‌پردازیم. سیاست جنایی مفهومی گسترده‌تر با دامنه شمول وسیع‌تری در مقایسه با سیاست کیفری دارد (عظیم زاده اردبیلی و حسایی، ۱۳۹۰، ۱۱۸). سیاست جنایی، علاوه بر قواعد حقوقی، شامل عملکرد نهادهای گوناگونی که اجرای قواعد مزبور را بر عهده دارند نیز می‌گردد. سیاست جنایی، در واقع اعمال پاسخ‌های گوناگون کیفری و پیشگیرانه است (حسینی، ۱۳۷۶، ۱۵۳). یعنی برای پاسخ، تنها یک شیوه و راهکار اجرا نداریم، بلکه پاسخ‌ها به پدیده مجرمانه متنوع بوده و می‌تواند تلفیقی از راهکارهای سنتی و مدرنتیه باشد (حسینی، ۱۳۸۳، ۲۶). اصطلاح سیاست جنایی برای اولین بار توسط آن سلم فون فوئر باخ در کتاب^۱ وی مطرح شد. از نظر او، سیاست جنایی «مجموعه شیوه‌های سرکوبگرانه‌ای که دولت با استفاده از آن‌ها علیه جرم واکنش نشان می‌دهد» است (پیکا، ۱۳۹۰، ۴۶).

مبانی پیشگیری از جرم را با عنایت به سیاست جنایی که هدف اصلی آن اقدامات غیرکیفری است به چندین دسته می‌توان تقسیم کرد. نخست تعیین گروه یا گروه‌های آسیب پذیر و علل و عوامل پیدایش جرم. شناخت این عوامل تأثیر به سزایی در تبیین مبانی پیشگیری دارد. از باب مثال، مکتب تحقیقی علل جرم را معلول وقایع زیستی و روانی می‌داند. در دیدگاه سنتی کیفری، مجرم فردی است که با اراده و اختیار و آگاهانه دست به ارتکاب جرم می‌زند و جرم معلول عوامل شناخته نمی‌شود. یا در مکتب جامعه‌شناسی جنایی، جرم را معلول عوامل اجتماعی می‌شناسد. دسته دوم در تعیین مبانی پیشگیری از جرم، انتخاب نوع روش پیشگیری از جرم است. در تعیین مبانی مهم است که اول بدانیم پیشگیری کیفری ملاک عمل است یا غیرکیفری، اجتماعی یا وضعی، اولیه یا ثانویه. دسته سوم یا عامل سوم در مبانی پیشگیری از جرم، تعیین متولی، متولیان یا نهاد و سازمان‌های مجری اقدامات پیشگیرانه است.

اما اگر این مبنا به درستی تبیین و تعیین نگردد بدون اغراق یکی از پایه‌های پیشگیری همواره لنگ می‌زند. در جامعه کنونی ما نهادها و جمعیت‌هایی وجود دارد از جمله جمعیت امام علی (ع) که یکی از اقدامات مؤثر و شایسته آنان پیشگیری غیرکیفری کودکان و نوجوانان است. در محلات فقیرنشین یا جرم خیز که امکان بزه و بزهکار شدن کودک و نوجوان کم نیست، کودکان را شناسایی می‌کنند و به آنان

آموزش و مهارت‌های کافی برای کسب دانش، مهارت برای شغل و حرفه را آموزش می‌دهند. اقدامی که کمتر مورد توجه مقنن قرار گرفته است.

در قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ مشاهده می‌شود که مقنن سیاست کیفری افتراقی را برای کودکان و نوجوانان از مرحله تعقیب تا رسیدگی در پیش گرفته است. اما همان‌گونه که مشخص است مقنن در زمینه پیشگیری کیفری یا کنشی تمهیدات متفاوتی را اندیشیده است و یا اجازه طرح شکایت به نهادهای مدنی با شروطی را در قانون داده است. همه این اقدامات جنبه پیشگیری غیرکیفری ندارد. هرچند از بزهکاری یا بزه دیدگی ثانویه جلوگیری به عمل می‌آید اما نباید فراموش کنیم که در سیاست جنایی کشور ما و حتی در مدارس کمتر به پیشگیری غیرکیفری بها داده شده است. در نظام آموزشی کشور ما جزء دروس درسی دانش‌آموزان هرگز درس یا دروس یا دوره‌هایی که ارتباط مستقیم با آسیب‌شناسی اجتماعی، آگاهی بخشی دانش‌آموزان با جرائم، عواقب و نتایج جرائم باشد دیده نمی‌شود. در برخی از مدارس مانورهای زلزله و امداد نجات برگزار می‌شود، ای کاش دوره‌ها و مانورهای نیز برای شناسایی پیامدهای ارتکاب جرم و محیط‌های جرم‌زا، مخدرهای صنعتی و... نیز برگزار می‌گردید. به جرات می‌توان گفت به لحاظ مبانی پیشگیری از جرم درخصوص دانش‌آموزان و خانواده‌های آنان نظام آموزشی کشور با خلاء جدی روبرو است.

نظام آموزشی و علی‌الخصوص وزارت آموزش پرورش باید این موضوع را مورد مذاقه و بررسی دقیق و کارشناسانه قرار دهد که پیشگیری یکی از راهبردهای اساسی در حوزه کنترل اجتماعی است که دربردارنده مجموعه راهکارهای مستقیم و غیرمستقیم با هدف ایجاد امکانات و موقعیت‌های بازدارنده از وقوع جرم و کجروی طراحی و تدوین می‌شود که در صورت اجرای صحیح، پیشگیری راه‌حلی به مراتب کارآمدتر و مؤثرتر از راهبردهای پسینی مقابله با جرم در مدارس است. پیشگیری اگر کارآمد و مؤثر واقع شود کاهشی قابل توجه در نیروها و هزینه‌های مورد نیاز در کنترل پسینی به همراه خواهد داشت.

۵- نقش مدارس در پیشگیری از جرم

پس از خانواده، مدرسه نقش بسیار مهمی در زندگی اجتماعی کودک و نوجوان بر عهده دارد و از عوامل مهم تربیتی و سازنده معیارها و ارزش‌های ذهنی و تفکر و راه و روش کودکان و نوجوانان در جامعه به

شمار می‌رود، زیرا دانش‌آموز بیشتر اوقات زنده و فعال خود را در مدرسه می‌گذراند و حال اگر مدرسه نتواند به وظایف تربیتی و پرورشی خود عمل کند یکی از عوامل انحراف و بزهکاری محسوب می‌گردد. تجارب طفل در مدرسه همراه با تجارب او در محیط خانوادگی شکل‌دهنده شخصیت و منش کودک است. بعد از خانواده، مدرسه دومین محیطی است که سرنوشت و آینده کودک را رقم می‌زند. این نهاد، می‌تواند در افزایش سواد، اعتماد به نفس و... در کودکان مؤثر باشد؛ چرا که محیطی است که بعد از خانواده کودک بیشتر اوقات خود را در آن سپری می‌کند و قاعدتاً همان‌گونه که می‌تواند مفید باشد، معایبی نیز دارد که سبب ایجاد ناهنجاری‌ها و بزهکاری می‌شود (محمدی و همکاران، ۱۳۹۷، ۲۴۲).

یکی از اهداف مهم مدرسه پس از علم‌آموزی، اجتماعی کردن دانش‌آموزان است. محیط مدرسه باید به دانش‌آموزان آموزش دهد که بتواند کسب مهارت کنند، مسولیت رفتار و اقدامات خود را پذیرا باشند، حقوق دیگران را پاس داشته و به آن تجاوز ننمایند، به عقاید و افکار دیگران حتی مخالف احترام بگذارند و سعه صدر را بیاموزند. به عبارتی آموزش در مدرسه یک فرایند است که طی این فرایند که می‌توان آن را به آشکار و پنهان دسته‌بندی کرد دانش‌آموز فرایند اجتماعی شدن و رشد را طی می‌کند. آشکارا یاد می‌گیرد در سر کلاس، در جای خود بنشیند، وقت‌شناس باشد، تا پایان زمان درس در کلاس بماند، برای ورود و خروج از کلاس اجازه بگیرد که این رفتارها بخش پنهانی دارد که خود را در آینده و در اجتماع نشان می‌دهد. همان تطبیق با جامعه و تابع چهارچوب‌ها و بایدهای مقنن و فرهنگ و رسوم خود را قرار دهد و کمتر اعمال ضداجتماعی و ضدهنجاری بروز دهد. محیط مدرسه در شکل‌دهی شخصیت دانش‌آموزان نقش به‌سزایی دارد و بخشی از سرنوشت و آینده دانش‌آموزان در مدرسه رقم می‌خورد. برنامه‌های مبتنی بر مدرسه متمرکز بر حمایت از رشد شناختی کودکان و مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌هایی درخصوص حل مشکلات شان و کنترل خود و اداره فشارهای وارد بر آنان و ایجاد کلاس‌هایی برای والدین به منظور آموزش آن‌ها در زمینه پاداش دادن و تشویق رفتارهای مطلوب کودکان، هستند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۷، ۲۴۳).

امروزه مسئله بزهکاری اطفال و نوجوانان به‌صورت یکی از حادث‌ترین و پیچیده‌ترین مسائل اجتماعی جوامع مختلف انسانی در آمده است. هرچند وقوع جرائم، پدیده‌ای نوظهور در اجتماع بشری تلقی

نمی‌شود. پیدایش جوامع و ارتکاب جرم با یکدیگر قرین و همزاد بوده‌اند، اما از آغاز پیدایش جوامع تا به امروز شاید هیچ‌گاه آدمی تا بدین حد با معضلی به نام «بزهکاری» در جامعه خویش مواجه نبوده است و هنگامی که این معضل در میان اطفال و نوجوانان امروز که سازندگان اجتماع فردا هستند ریشه می‌دواند موجب نگرانی و بیم بیشتر می‌شوند. لذا این مشکل توجه و حساسیت بیشتری را برای یافتن راه‌حل‌های مناسب می‌طلبد.

برای مدرسه کارکردهای متعددی تبیین و تعریف شده است، اما آنچه به موضوع پژوهش ارتباط دارد نقش مدرسه در پیشگیری از ارتکاب جرم است. آشنایی مدیران، معلمان و کارکنان مدارس با اصول اولیه پیشگیری از جرم بدون شک نقش مهمی در کاهش آمار جمعیت کیفری دانش‌آموزان دارد. مدرسه نیز می‌تواند مانند لبه تیز و برنده‌ای رفتار کند. بدان معنا که با برخی رفتار و اعمالی که از سوی معلمان، مدیران و... سر می‌زند بستر مهبایی جهت بزهکاری یا ترک تحصیل دانش‌آموز و رها شدن در جامعه بدون کسب مهارت فراهم آید. این عوامل می‌تواند موجب سرخوردگی، پرخاشگری، عدم رضایت از حضور در مدرسه، ایجاد ضرر و زیان به وسایل آموزشی یا محیط آموزش و رفتارهای پرخطر دیگر شود. نمونه عینی از این اتفاق که شوک بزرگی را به جامعه وارد کرد، یک دانش‌آموزان مقطع دبیرستان با چاقو به معلم خود حمله و معلم را به قتل رسانید. بر اساس آنچه که در آن زمان نشر پیدا کرد معلم با دانش‌آموز بر سر رفتار وی و درس نخواندن با تشر، غضب و توهین برخورد کرد و دانش‌آموز نیز دست به این اقدام پرخطر زد.

سیستم آموزشی مدرن و پیشرفته از نشانه‌های تحول و توسعه یافتگی جامعه است. نظام آموزشی مدرن باید به گونه‌ای قادر باشد که دانش‌آموز را در سنین مختلف همگام با تغییرات و تحولات، خطرات، همسوسازی با فرهنگ جامعه رشد و تربیت کند. حضور مشاوران متخصص و کارورزان که دانش‌آموزان بتوانند به آنان اعتماد کنند و در هر زمانی در دسترس دانش‌آموز و خانواده وی قرار داشته باشند یکی از نشانه‌های توسعه یافتگی و پیشگیری از جرم است. نظام آموزشی کشور به تنهایی نمی‌تواند در زمینه پیشگیری از جرائم دانش‌آموزان موفق عمل نماید. وزارت آموزش پرورش یا ادارت کل آموزش پرورش در استان‌ها با همکاری قوه قضائیه، نیروهای پلیس، جامعه روانپزشکان و مشاوران نیاز مبرم دارند. از قدیم گفته شده یک دست صدا ندارد فلذا برنامه آموزشی کشور درخصوص دانش‌آموزان نیاز به یک برنامه و

اقدام جامع کشوری دارد که متأسفانه در این جا چالش عدم هماهنگی‌ها و همکاری‌ها خود را به خوبی نشان می‌دهد. بروکراسی، عدم اختصاص بودجه کافی، سیاست جنایی و شیوه‌های پیشگیری از جمله چالش‌هایی است که نظام آموزشی در هماهنگی با سایر نهادها با آن روبرو است.

۵-۱- آموزش و آگاهی بخشی

مدرسه به‌عنوان جامعه‌ای کوچک نقش بسیار مهمی در پیشرفت تحصیلی و کسب مهارت‌های زندگی دانش‌آموزان ایفاء می‌کند و می‌توان آن را به‌عنوان یک کارخانه انسان‌سازی شناخت و از آن جا که قرار است در مدرسه علم، فرهنگ و تمدن تولید شود، این مهم به دست نخواهد آمد مگر این که به‌صورتی اصولی، برنامه‌ریزی شده و با یک مدیریت صحیح و تلاش هم‌عرض مدیر و معلم همراه باشد. گاهی اوقات عدم آشنایی و آگاهی مدیران با اصول مدیریت باعث از دست رفتن هزینه‌های مالی، زمان و انگیزه در مدرسه بین دانش‌آموزان و معلمان خواهد شد (سلیمی، ۱۳۹۱، ۲).

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش با مهم خواندن نقش تربیتی رسانه‌ها، از تعامل اثربخش با مراکز فرهنگی و اجتماعی و استفاده از ظرفیت رسانه‌ها نام می‌برد. در این سند، جایگاه و نقش نهاد رسانه، فناوری‌های ارتباطی و بهره‌گیری هوشمندانه از آن، مواجهه فعال و آگاهانه برای پیشگیری و کنترل آثار و پیامدهای نامطلوب آن مورد توجه قرار گرفته است. نظام آموزشی باید شیوه‌هایی را برای آموزش سواد رسانه‌ای به‌عنوان ضرورتی انکارناپذیر برای دانش‌آموزان در پیش گیرد.

۵-۲- ارتباط مؤثر با خانواده‌ها

مدارس و خانواده‌ها هیچ کدام نمی‌توانند به تنهایی از عهده وظیفه خطیر تربیت صحیح و دور نگه داشتن دانش‌آموزان از خطرات جامعه و تأثیرات محیط بر بیایند بلکه باید با کمک یکدیگر این مهم را انجام دهند، این دو نهاد مهم اجتماعی نقش مکملی در تعلیم و تربیت فرزندان ایران دارند، باید تلاش کنند این وظیفه را به نحو احسن به سرانجام رسانند زیرا آینده کشور در دستان این دانش‌آموزان است. یکی از نشانه‌های مدارس موفق ارتباط قوی و مستحکم میان خانواده و مدرسه است. مشارکت مؤثر و حداکثری میان خانواده و مدرسه بدان معنا است که هر دو نهاد مسولیت مشترک خود را که همان تربیت است را با

همفکری و همکاری انجام دهند. سهیم کردن خانواده‌ها در آموزش و پرورش سبب بالا رفتن آگاهی و اطلاعات، افزایش حس همبستگی میان والدین و تشریک مساعی، کاهش هزینه‌های فردی و اجتماعی و اثربخشی و بالارفتن راندمان مدارس و در نهایت آموزش و پرورش خواهد شد.

۵-۳- نظارت غیرمستقیم بر رفتار دانش‌آموزان

امروزه مهم‌ترین عامل در رسیدن به اهداف آرمانی و مهم‌ترین موضوع با هر نگرشی، عنصر مدیریت آموزشی و کارکردهای آن همچون **نظارت** است. لذا برای رسیدن به جایگاه واقعی آن باید به مهم‌ترین کارکرد سازمان یعنی نظارت توجهی ویژه داشت. در نظام آموزشی دو شیوه رایج‌تر و مرسوم‌تر است. نظارت مستقیم و غیرمستقیم. نظارت مستقیم همان شیوه و راهکار مستقیم تشویق، تنبیه، تذکر، توبیخ و... است. به عبارتی دانش‌آموز در این شیوه تارگت اصلی است و خود دانش‌آموز نیز می‌داند که تحت نظارت قرار دارد. نظارت غیر مستقیم، از طریق خانواده، از طریق جذب و ایجاد سرگرمی برای دانش‌آموزان و ایجاد مسیر برای رشد، شکوفایی و هدایت کردن توانمندی‌های دانش‌آموزان است.

۶- رویکرد وزارت آموزش و پرورش در پیشگیری از جرائم

آموزش و پرورش به‌عنوان نهادی که افراد جامعه مدت طولانی از مهم‌ترین سال‌های زندگی خود را با آن در ارتباط هستند تأثیری انکارناپذیر در پیشگیری از وقوع بزهکاری به‌خصوص در سنین نوجوانی دارد (شایگان و همکاران، ۱۳۹۸، ۳۱). محیط آموزشی مدارس به مثابه یک واحد کنترل اجتماعی می‌تواند با تکیه بر اصل تشویق و تنبیه به کودکان بیاموزد تا با استفاده از استعدادهای خود در یک رقابت سالم و سازنده، وظایف آموزشی را به نحو احسن انجام دهند تا ضمن پیمودن مدارج ترقی، امتیازات اجتماعی و خانوادگی تحصیل کنند. فرایند چنین امری، نظم‌پذیری و اجتماعی شدن تدریجی و در نهایت تکامل و تکوین شخصیت فردی و اجتماعی طفل خواهد بود (صالحی و همکاران، ۱۳۹۱، ۱۲۶).

در اعمال سیاست‌های نوین پیشگیری و مدیریت آن، تعامل نهادهای مدرسه در راستای وظایف قانونی خود مبتنی بر حفاظت و حمایت جسمی و روانی از کودکان در محیط‌های آموزشی و جامعه‌پذیر کردن آنان با دیگر نهادهای مرتبط با پیشگیری نظیر پلیس، دستگاه قضایی و نهادهای حمایتی ارتباط منطقی و

مؤثرتری دارا است، امری که نبود آن به عنوان آسیبی جدی در اجرا و مدیریت برنامه‌های پیشگیری محسوب می‌شود (نیازپور، ۱۳۸۵، ۷۳). آموزش شیوه‌های حل اختلاف به طریق مسالمت‌آمیز به دانش‌آموزان، می‌تواند دانش‌آموزان را برای زندگی توأم با صلح و آرامش در جامعه پرتنش آینده آماده کند و از این رهگذر یکی از ابزارهای پیشگیری بزهکاری اجتماعی نیز باشد. به این ترتیب نقش و رسالت مدرسه در آموزش شیوه‌های مؤثر حل تعارض به کودکان، آموزش روش‌های درک احساسات، آموزش‌های روان‌شناختی و سایر آموزش‌ها با توجه به حساسیت سنی خاص دانش‌آموزان در مقاطع مختلف از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است (شریف‌نژاد و همکاران، ۱۴۰۱، ۱۷۵).

آموزش و پرورش گسترده‌ترین دستگاه فرهنگی کشور است که به‌طور مستقیم جمعیتی بزرگ را تحت پوشش قرار داده است. ضمن آن که این مجموعه ابزارهای لازم برای تنظیم و یا کنترل آسیب‌های اجتماعی را دارد و می‌تواند از ساعاتی که دانش‌آموزان در مدرسه حضور دارند استفاده کرده و برای مقابله با آسیب‌ها برنامه‌ریزی کند.

نتیجه

پس از نهاد خانواده، مدرسه یکی از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی است که در کنار خانواده وظیفه تعلیم و تربیت دانش‌آموزان را بر عهده دارد. خانواده و مدرسه وظیفه آینده‌سازی و تربیت نسل‌ها را بر دوش می‌کشند. در این پژوهش مبانی حقوقی تأسیس مدارس غیردولتی بررسی شد و سپس نقش مدارس در پیشگیری از جرائم.

مدارس غیردولتی با انقلاب اسلامی از نظام آموزشی رخت برسته زیرا با افکار انقلابیون آن زمان در تعارض بود و این گونه مدارس را نشانه‌ای از ثروت و طاغوت‌گرایی و عدم برابری می‌دانستند. خبرگان قانون اساسی، در قانون اساسی اصل برابری همگان، حق تحصیل رایگان و برخورداری از امکانات را تدوین نمودند و اصل و فرع را بر این گذاشتند که آموزش و تحصیل باید رایگان باشد. اما دیری نپایید که به دلیل جنگ تحمیلی، کمبود بودجه، جمعیت زیاد دانش‌آموزان، کیفیت آموزش و خدمات آموزشی تنزل پیدا کرده و صحبت‌هایی برای تأسیس دوباره مدارس غیردولتی آغاز شد. این صحبت‌ها موافقان و مخالفان بسیاری داشت اما در نهایت در سال ۱۳۶۷ قانون تأسیس مدارس غیردولتی به تصویب رسید. این

قانون از آن زمان تا اکنون چندین بار مورد بازنگری و اصلاح قرار گرفته است.

نظام آموزش و پرورش کشور یکی از نهادهای اصلی است که می تواند کودکان و نوجوانان را در مسیر درست تربیت و رشد هدایت کند. نظام آموزش و پرورش با سند تحول آموزش تغییراتی را در برنامه آموزشی کشور ایجاد کرده، پیشگیری از طریق آموزش، مهارت آموزی و بالا بردن عزت نفس دانش آموزان بخشی از چشم اندازهای این سند است. در وزارت آموزش و پرورش دفتر پیشگیری از آسیب های اجتماعی از دهه ۱۳۷۰ شمسی تأسیس شده و وظایف و دستورالعمل های امیدوارکننده ای نیز برای آن تبیین شده اما در عمل چندان موفق نبوده است. مدارس نیز مانند هر محیط دیگری می تواند بستر جرایم علیه اشخاص، اموال و اخلاق و عفت و عمومی باشند و برای پیشگیری از وقوع این جرائم مشارکت خانواده، پلیس و قوه قضائیه را نیز ایجاب می کند.

مدارس پتانسیل های زیادی برای پیشگیری از وقوع جرم دانش آموزان، اصلاح و تربیت، هدایت صحیح، آموزش اخلاق دینی، بالابردن آگاهی دانش آموزان از آسیب های اجتماعی و آموزش سواد رسانه ای دارند اما خلاء برنامه های جامع بلندمدت وجود دارد. امید که سند تحول نظام آموزشی راهکاری باشد که در عمل تحول های عظیمی را در کشور ایجاد کند.

پیشنهاد

ایجاد و تقویت روش های یادگیری مشارکتی، بالا بردن حس مسئولیت پذیری، آموزش و آگاهی بخشی به والدین، افزایش احساس تعلق بین مدرسه و خانواده و ارائه آموزش های مدون و دوره ای منظم جهت پیشگیری از جرم. از راهکارهایی به شمار می روند که در صورت به کارگیری آن ها می توان از بروز بسیاری از آسیب های اجتماعی جلوگیری نمود و زمینه های رشد و ارتقای تربیتی دانش آموزان را در مدارس اعم از دولتی و غیردولتی را فراهم کرد.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانتداری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردیده است.

تعارض منافع: تعارض منافع در این مقاله وجود ندارد.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی نگارش یافته است.

منابع

- ابراهیمی، شهرام، ۱۳۹۰، **رویه بین‌المللی در پیشگیری از جرائم**، چاپ اول، تهران، انتشارات میزان.
- پیکا، ژرژ، ۱۳۹۰، **جرم‌شناسی**، ترجمه دکتر علی حسین نجفی ابرندآبادی، تهران، انتشارات میزان.
- جوانمرد، بهروز، ۱۳۹۳، **تسامح صفر سیاست کیفری سخت‌گیرانه در قبال جرایم خرد**، تهران، انتشارات میزان.
- حسینی، سیدمحمد، ۱۳۷۶، **سیاست جنایی (مفاهیم-مدل‌ها)**، **مجله کانون وکلای دادگستری**، شماره ۱۱.
- حسینی، سیدمحمد، ۱۳۸۳، **سیاست جنایی در اسلام و جمهوری اسلامی ایران**، تهران، انتشارات سمت.
- سلیمی، احسان، ۱۳۹۱، **خطر مضاعف جرائم رایانه‌ای، مجموعه مقالات اولین کنگره فضای مجازی و آسیب‌های اجتماعی نوپدید**، تهران.
- سینایی، وحید و زمانی، سمیه، ۱۳۹۰، **نقش مجالس قانون‌گذاری در فرایند سیاست‌گذاری**، **فصلنامه راهبرد**، شماره ۵۸.
- شایگان، فریبا؛ محمدخانی، سیامک؛ کوهی، غلامرضا، ۱۳۹۸، **نقش فعالیت‌های مدارس در پیشگیری اجتماعی از بزهکاری نوجوانان**، **فصلنامه دانش انتظامی کردستان**، شماره ۲.
- شریف‌نژاد، عبدالمهدی؛ یوسفیان شوره دلی، بهنام؛ باقی‌زاده، محمدجواد، ۱۴۰۱، **نقش مدارس در پیشگیری و مدیریت بزهکاری اطفال**، **فصلنامه پژوهشنامه تربیتی**، شماره ۷۲.
- صالحی، جواد؛ پور محی آبادی، حسین؛ سالاری راد، معصومه، ۱۳۹۱، **بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر بزهکاری اولیه و بزهکاری ثانویه کودکان**، **فصلنامه مهندسی فرهنگی**، شماره ۷۳ و ۷۴.
- عظیم‌زاده اردبیلی، فائزه و حسایی، ساره، ۱۳۹۰، **سیاست جنایی و تطور مفهومی آن**، **فصلنامه تعالی حقوق**، شماره ۲.
- فرج‌اللهی، رضا، ۱۳۸۹، **جرم‌شناسی و مسئولیت کیفری**، تهران، انتشارات میزان.
- فرهودی‌نیا، حسن، ۱۳۹۰، **پیشگیری از وقوع جرم، ویژه‌نامه دومین کارگاه علمی کاربردی مدیریت**

پیشگیری از وقوع جرم و آسیب‌های اجتماعی، تبریز.

- قبانچی، حسام و دانش‌ناری، حمیدرضا، ۱۳۹۱، الگوهای دوگانه فرایند کیفری کنترل جرم و دادرسی

منصفانه، فصلنامه آموزه‌های حقوق کیفری، شماره ۴.

- محمدی، شهرام؛ بیژنی میرزا، طیبه؛ حاتمی، مهدی، ۱۳۹۷، نقش خانواده، مدرسه و رسانه در پیشگیری از

وقوع جرم با تأکید بر معیارهای بین‌المللی حاکم بر تعهد دولت‌ها در آموزش افراد، فصلنامه

تدریس پژوهی، شماره ۲.

- نیازپور، امیرحسن، ۱۳۸۵، اقدام‌های دستگاه‌های دولتی ایران در زمینه پیشگیری از بزهکاری، فصلنامه

الهیات و حقوق، شماره ۲۰.

Legal Civilization

ISSN: 2873-1841
ISSN: 2873-1922

No.21- Autumn 2024

The Procedure of Arbitration of ICSID about Umbrella Clause

Amirhosein Yazdani, Naser Alidoosti Shahraki

Legal Analysis of Opinions Issued by the International Court of Justice Regarding Lawsuits Related to Iran

Sima Abbasi, Shahrooz Darbandi

Conflicts between Israel and Hamas in the Mirror of International Criminal Law (2023 AD)

Mohammad Babaei, Navid Zamaneh Ghadim, Davood Alizadeh

The Role of Lifestyle and Adherence to Health Protocols in Preventing Crimes Related to COVID-19 According to Experts in Iranian Criminal Law

Iraj Morvati

Managing Transboundary Petroleum Deposits: Cooperation as a Customary Obligation

(with Emphasis on Final ICJ Award in 2017 between Ghana and Côte d'Ivoire)

Ali Rezaei, Sayyed Rasol Tabatabaei Moghaddam

Criminal Protection of Children and Adolescents at Risk in the Laws of Iran and Lebanon

Amin Reza Bahar Falamarzi

The Way of Managing the Property of Prisoners in Iranian and Turkish Laws

Sara Farzadi Mehr, Mohammadreza Haghighi, Esmail Amouri

Analyzing and Investigating the Nature of Reward in the Iranian Law System

Amir Mohammad Tavakoli, Mohammad Reza Azodi, Ghasem Tavakoli

Examining the Nature and Legal Dimensions of the Provisional Measures Issued by the Dispute Resolution Committee of the Ministry of Oil

Sheyda Ghamafroz, Mohammad Reza Afshari, Mehdi Piri

The Rights of Institutional Shareholders and Retail Shareholders in Iran's Capital Market

Parisa Rezvan, Ali Zare

Limitations on the Military Activity of Third States in the Exclusive Economic Zone of the Coastal State

Mohsen Behjati

Adoption in the Legal System of Iran and England

Zahra Makki, Esmail Kashkoulan

The Legal Basis of Establishing Non-governmental Schools in Iran, Emphasizing the Role of Education in Preventing Crime

Mina Daneshamooz, Hakimeh Abolhasani

Democratic and Authoritarian Paths in the Future of International Law

Saeid Behdoudi Nejad

Smart Cities and International Trade Law

Aram Abbaspour Jalali

The Effect of Jus Cogens Norms: Whoever Opened Pandora's Box, Did You Ever Think About the Consequences?

Soheil Golchin

The Relationship between Transparency Obligations and Foreign Investment in Renewable Energies: Realising the Potential Role of IIAs

Yusef Akhlaghi

Iran's Criminal Policy for Specific Military Crimes of the Armed Forces

Yasser Shakeri